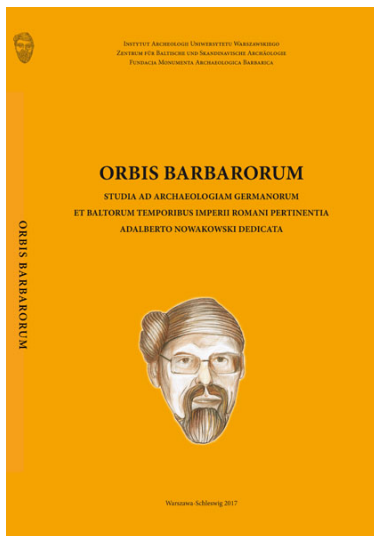

ORBIS BARBARORUM. Studia ad archaeologiam Germanorum et Baltorum temporibus Imperii Romani pertinentia Adalberto Nowakowski dedicate

(red. J. Andrzejowski, C. von Carnap-Bornheim, A. Cieśliński, B. Kontny)

Instytut Archeologii Uniwersytetu Warszawskiego

Zentrum für Baltische und Skandinavische Archäologie

Fundacja Monumenta Archaeologica Barbarica

Warszawa 2017

658 s. (30 cm)

ISSN 1644-8774

ISBN 978-83-6 1367-19-4 (Instytut Archeologii Uniwersytetu Warszawskiego)

ISBN 978-3-00-056047-7 (Zentrum für Baltische und Skandinavische Archäologie)

ISBN 978-83- 943543-4-3 (Fundacja Monumenta Archaeologica Barbarica)

SPIS TREŚCI / CONTENTS / INHALTSVERZEICHNIS

WOJCIECH NOWAKOWSKI – BIBLIOGRAFIA DO ROKU 2016 13

* * *

AMICUS NOSTER ADALBERTUS

JACEK ANDRZEJOWSKI, ADAM CIEŚLIŃSKI, BARTOSZ KONTNY, O pewnym śpiewaku z fenomenalną pamięcią 29

Über einen Sänger mit phänomenalem Gedächtnis 29

MYKOLAS MICHELBERTAS, Profesor Wojciech Nowakowski i archeologia Litwy 39

Professor Wojciech Nowakowski und die Archäologie Litauens 42

VOLKER BIERBRAUER, Wojciech Nowakowski in Bonn: Erinnerungen nach fast dreißig Jahren 43

SIEGMAR VON SCHNURBEIN, Wojciech Nowakowski zum 65. Geburtstag 47

HEINO NEUMAYER, Ein Warschauer Professor und ein westpolnisches Heimatmuseum 49

MATTHIAS WEMHOFF, Sine ira et studio. Wojciech Nowakowski und die Kommission zur Erforschung von Sammlungen archäologischer Funde und Unterlagen aus dem nordöstlichen Mitteleuropa (KAFU) 59

CLAUS VON CARNAP-BORNHEIM, Wojciech Nowakowski und Schleswig – Internationale Kooperation, Forschungen zu Archivalien und der Nachlass von Herbert Jankuhn 65

NON SOLUM BALTI

RASA BANYTĖ-ROWELL, Some Remarks on the Genesis of a Bronze Pendant from Baitai Cemetery, Lithuanian Coastland: a Local Balt Ornament According Germanic Trends? 71

ANNA BITNER-WRÓBLEWSKA, MARIUSZ WYCZÓŁKOWSKI, The Tornator from Galindia. Roman Period Woodturning Tools from the Cemetery at Jaskowska See/Gonschor (Now Gąsior), North-Eastern Poland 81

AUDRONĖ BLIUJENĖ, DONATAS BUTKUS, Heralds of the Late Roman Period or Some Remarks About the Balt Fibulae Type Almgren 133 97

ALEKSANDER BURSCHE, ANNA ZAPOLSKA, All That Glitters Is Gold? The Scarcity of Gold Among the Balts 113

AGATA CHILIŃSKA-FRÜBOES, Grób F z dawnego Kirpehnen – kolejny dowód powiązań ludności kultury Dollkeim-Kovrovo z kręgiem germańskim 123

Grave F from the Former Kirpehnen – Another Proof of Connections Between the Dollkeim-Kovrovo Culture Peoples and the Germanic Peoples 138

KATARZYNA CZARNECKA, Odźwierna czy dama z kasetką? Znaleźiska części zamków i kluczy u ludów bałtyjskich 141

Housekeeper or Lady with a Casket? Keys and Locks' Elements in Balt Societies 150

PIOTR IWANICKI, Nietypowa zapinka z grobu 154A z Lisów, pow. gołdapski. Import czy naśladownictwo? 151

An Atypical Brooch from Grave 154A at Lisy, Gołdap County. Import or Imitation? 164

GRAŻYNA IWANOWSKA, Najwcześniejsze materiały z grodziska w Jeglińcu. Przyczynek do osadnictwa ziem bałtyjskich na wschód od Wielkich Jezior Mazurskich od epoki brązu do przełomu er 165

The Earliest Materials from the Hillfort at Jegliniec. Contribution to the Settlement of Balt's Lands East of the Great Mazurian Lakes from the Bronze Age to the End of the First Millennium BC 176

ANNA JUGA-SZYMAŃSKA, ANDRZEJ MACIAŁOWICZ, Germanie na Mazurach, czyli o zaskakującym znalezisku z cmentarzyska w Łabapie (dawn. Labab, Kr. Angerburg) 177

Germanen in Masuren – über einen überraschenden Fund aus dem Gräberfeld in Łabapa (ehem. Labab, Kr. Angerburg) 189

BARTOSZ KONTNY, Smok (?) z Łabapy. Ze studiów nad ornamentowanymi grotami z okresu wpływów rzymskich 191

Dragon (?) from Łabapa. Studies on Certain Decorated Barbarian Heads of Shafted Weapons from the Roman Period 206

DIETER QUAST, Anmerkung zu einer angeblich byzantinischen Scheibenfibel aus Miętkie (woj. warmińsko-mazurskie) 209

JAN SCHUSTER, Eine osteuropäische Variante der Bügelknopffibeln von Seerappen/Lûblino auf der Sambischen Halbinsel als Beispiel überregionaler Kontakte an der Schwelle zur Völkerwanderungszeit 215

KONSTANTIN N. SKVORCOV, Nowe spojrzenie na stare materiały. Próba rekonstrukcji inwentarzy grobów 1 i 4 z badań Richarda Klebsa na cmentarzysku w Warnikam w 1877 roku 223

Old Materials from a New Perspective. An Attempt to Reconstruct the Assemblages from Graves 1 and 4 from the Warnikam Burial Ground, Excavated by Richard Klebs in 1877 238

PAWEŁ SZYMAŃSKI, Schyłek grupy gołdapskiej kultury sudowskiej w okresie wędrówek ludów 239

Das Ende der Goldaper Gruppe der Sudauen-Kultur in der Völkerwanderungszeit 252

SŁAWOMIR WADYL, Nowe odkrycie zapinek typu Wolka Prusinowska z grodziska w Pasymiu na tle dotychczasowych znalezisk 253

The New Discovery of the Brooches Type Wolka Prusinowska from the Stronghold in Pasym Against Previous Finds 260

AGATA WIŚNIEWSKA, Nie-burgundzka narzeczona? Grób z zapinką typu Bornholm z cmentarzyska w Łężanach, pow. kętrzyński 261

Non-Burgundian Fiancee? Grave with a Brooch Type Bornholm from a Cemetery at Łężany, Kętrzyn County 267

NON SOLUM GERMANI

JACEK ANDRZEJOWSKI, Waśniewo-Grabowo na Poborzu – „zaginione” cmentarzysko kultury przeworskiej 271

Waśniewo-Grabowo in der Region Poborze – ein „verschollenes“ Gräberfeld der Przeworsk-Kultur 292

VADZIM BELAVEC, O elementach przeworskich z cmentarzyska w Brześciu-Tryszynie (Брэст-Трышын) na przykładzie wybranych naczyń 293

On the Issue of the Przeworsk Culture Component in the Brest-Tryśyn (Брэст-Трышын) Cemetery: Case Study of Selected Clay Vessels 307

MARCIN BIBORSKI, Einige Bemerkungen zum Auftreten und den Identifizierungsmöglichkeiten römischer Schwerter 309

ADAM CIEŚLIŃSKI, ANDREAS RAU, Ermland und Oberland in der späten römischen Kaiserzeit und der frühen Völkerwanderungszeit im Licht neuer Erwerbungen des Museums für Ermland und Masuren in Olsztyn 327

TERESA DĄBROWSKA, Zagadkowe skupiska palenisk na stanowiskach kultury przeworskiej 343

Rätselhafte Felder von Feuerstellen in der Przeworsk-Kultur 351

MICHAŁ GRYGIEL, Ein einzigartiger römischer Import aus dem Gräberfeld in Jadowniki Mokre, Kr. Tarnow 353

AGNIESZKA JARZEC, ROKSANA CHOWANIEC, Zestaw srebrnych ozdób z grobu 374 z cmentarzyska kultury wielbarskiej w Krośnie, pow. pasłęcki 373

A Set of Silver Ornaments from a Cemetery of the Wielbark Culture at Krosno, Pasłęk County, Grave 374 382

ANDRZEJ KASPRZAK, Cmentarzysko kurhanowe z kręgami kamiennymi w Pławnie, pow. drawski – wstępne wyniki badań 383

The Barrow Cemetery with Stone Circles at Pławno, Drawsko Pomorskie County – Preliminary Results of Excavation 391

ANDRZEJ KOKOWSKI, Cmentarzyska kultury wielbarskiej z Lubcza Małego i z Jabłonowa w północnej Wielkopolsce 393

Gräberfelder der Wielbark-Kultur in Lubcz Mały und Jabłonowo im nördlichen Wielkopolska

406

MAXIM LEVADA, MIHAJLO POTUPČIK, Nowe eksponaty z okresu wpływów rzymskich w Muzeum Krajoznawczym w Winnicy 409

New Roman Period Exhibits in the Vinnytsia Museum 420

JACEK ANDRZEJOWSKI, Ad vocem: Pierścieniowata zawieszka ażurowa z Podola 421

Ad Vocem: Openwork Ring Pendant from Podolia 429

ULLA LUND HANSEN, The Owl Fibula from Lavegård on Bornholm, Denmark 431

PIOTR ŁUCZKIEWICZ, Unikatowa szpila ze Spiczyna koło Lublina 435

Eine außergewöhnliche Nadel aus Spiczyn bei Lublin 439

RENATA MADYDA-LEGUTKO, Niestandardowe zestawy metalowych części pasa z obszaru kultury przeworskiej z przełomu wczesnego i młodszego okresu rzymskiego 441

Non-Standard Sets of Metal Belt Elements from the Przeworsk Culture Range at the Transition of the Early and Younger Roman Period 451

MAGDALENA MACZYŃSKA, IRENEUSZ JAKUBCZYK, Inhumacyjne groby z warstwą spalenizny w Babim Dole-Borczu, pow. kartuski 453

Die Körpergräber mit Brandschicht in Babi Doł-Borcz, Kr. Kartuzy 459

MAGDALENA NATUNIEWICZ-SEKUŁA, Kolejny wielbarski pochówek z elementami bałtyjskimi (?) z cmentarzyska w Weklicach, pow. elbląski 461

Another Wielbark Culture Burial with Balt Elements (?) at the Weklice Cemetery, Elbląg County 474

BARBARA NIEZABITOWSKA-WIŚNIEWSKA, Zapinki typu Husynne z Lubelszczyzny 475

Fibulae of the Husynne Type from the Lublin Region 493

RADOSŁAW PROCHOWICZ, Ostatni z rodu – relacje ludności kultur przeworskiej i wielbarskiej na Mazowszu na przykładzie obiektu 198 z cmentarzyska w Szelkowie Starym 495

Last of Kin – Relation Between Population of the Przeworsk and Wielbark Cultures in Mazovia on the Example of the Feature 198 from a Cemetery at Stary Szelków 506

TOMASZ RAKOWSKI, KATARZYNA WATEMBORSKA-RAKOWSKA, Gniew jest osłą męstwa. Uwagi o ośłkach z okresu wpływów rzymskich na podstawie znalezisk z cmentarzyska kultury przeworskiej w Czersku na Urzeczu 507

‘Anger is the Whetstone of Courage’. Comments About Whetstones from the Roman Period Based on Finds from a Przeworsk Culture Cemetery at Czersk in the Urzecze Region 535

KALINA SKORA, The Sitting (?) Dead – an Attempt at Assessing Discoveries from Cemeteries

of the Wielbark Culture 537

ANNA STROBIN, HENRYK MACHAJEWSKI, Cmentarzysko z okresu wędrówek ludów w Brzynie, pow. pucki, stanowisko 7. Ze studiów nad okresem wędrówek ludów na Pomorzu Wschodnim 549

Das völkerwanderungszeitliche Gräberfeld von Brzyno, Kr. Puck, Fpl. 7. Untersuchungen zur Völkerwanderungszeit in Ostpommern 573

ANDRZEJ SZELA, Strap-Ends Type Brudnice 575

JOANNA ZAGÓRSKA-TELEGA, Uwagi na temat naprawianej zapinki typu A.236c z Michałowic 585

Remarks on a Repaired A.236c Brooch from Michałowice 597

VARIA HISTORICA ET ARCHAEOLOGICA

PIOTR DYCZEK, A New Way of Dating So-Called Byzantine Lamps as Exemplified by Finds from Novae 601

MIROSŁAW J. HOFFMANN, KACPER MARTYKA, JAROSŁAW SOBIERAJ, Leonhard Fromm

(1887–1975). O konserwatorskim zaangażowaniu i Gotach z okolic Olsztyna 611

Leonhard Fromm (1887–1975). Über Kreispflegerengagement und die Goten bei Olsztyn 623

MAŁGORZATA KARCZEWSKA, MACIEJ KARCZEWSKI, Dr Arthur Schmidt i archeologia dawnego Kreis Lötzen 625

Dr. Arthur Schmidt and the Archaeology of the Former Kreis Lötzen 644

MARIUSZ MIELCZAREK, ... wie ein Schuss vom Dnister bis an das alte Preußen ... Jan Konrad Graf von Załuskis Hinweise für Jan Nepomucen Sadowski auf der „Suche“ nach den Handelsstraßen der Griechen und Römer bis an die Gestade des Baltischen Meeres 645

JUDYTA RODZIŃSKA-NOWAK, Niech skiśnie! O niektórych sposobach konserwowania i przetwarzania pożywienia pochodzenia roślinnego w pradziejach 653

Let it Sour! On Certain Methods of Preserving and Processing Foods of Plant Origin in Prehistory 657